

Одеса 2016

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВА.....	5
1.1. Економічна сутність фінансових ресурсів та їх роль в діяльності підприємства	5
1.2. Формування і принципи управління фінансовими ресурсами підприємства	11
1.3. Визначення стану та ефективності управління фінансовими ресурсами підприємства в українській економіці.....	15
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ФОРМУВАННЯ ТА УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ПІДПРИЄМСТВА	26
2.1. Загальна характеристика діяльності ПАТ «Одесагаз»	26
2.2. Аналіз формування фінансових ресурсів ПАТ «Одесагаз»	31
2.3. Ефективність використання фінансових ресурсів ПАТ «Одесагаз».....	39
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ.....	46
3.1. Удосконалення політики формування фінансових ресурсів суб'єктів господарювання в Україні	46
3.2. Проблеми та шляхи підвищення ефективності використання фінансових ресурсів	58
ВИСНОВОК	68
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	72
ДОДАТКИ.....	76

ВСТУП

В умовах становлення та розвитку ринкових відносин в Україні значною мірою трансформувалися умови функціонування всіх складових ланок економіки, в тому числі і сфери фінансових відносин у суспільстві. На сьогодні підприємствам стає все важче і важче виживати в кризових умовах господарювання, в умовах політичної і економічної нестабільності, постійного зростання інфляції, відсоткових ставок за користування кредитами, зменшення платоспроможного попиту населення, а також через недосконалість податкового законодавства України. Загальною проблемою для підприємств при переході до ринкової економіки є постійна нестача власних фінансових ресурсів. Тому, умовою успішного функціонування підприємств є ефективне управління їх фінансово-господарською діяльністю, застосування нових прогресивних методів формування, розподілу та управління фінансовими ресурсами суб'єктів господарювання.

Фінансові ресурси відіграють виняткову роль в життєдіяльності підприємства, процес управління ними доволі складний. На сучасному етапі особливу актуальність набувають проблеми постійного пошуку резервів зростання фінансових ресурсів, так як наявність фінансових ресурсів, їх ефективне використання визначають фінансове благополуччя підприємства: платоспроможність, ліквідність, фінансову стійкість.

Теоретико-методологічною основою визначення сутності фінансових ресурсів підприємства та процесів їх формування і використання займалися такі відомі вчені-економісти, як: Балабанов І.Т., Бандурка О.М., Бердар М.М., Василик О.Д., Зятковський І.В., Кірейцев Г.Г., Коробов М.Я., Огородник С.Я., Опарін В.М., Поддєрьогін А.М., Рибалко Н.О., Стецюк П.А. та інші. Однак до сьогодні єдиної загальноприйнятої точки зору щодо визначення сутності поняття «фінансові-ресурси» серед вчених-економістів немає. Крім того, в їх роботах недостатньо освітлений процес формування фінансових ресурсів підприємств, взаємозв'язок фінансових ресурсів і джерел їх формування, ефективність формування фінансових ресурсів підприємств.

Головною метою роботи є: розробка шляхів підвищення ефективності управління фінансовими ресурсами підприємства на прикладі ПАТ «Одесагаз» на основі узагальнення теоретичних доробок у сфері управління фінансами підприємств.

Досягнення поставленої мети зумовило необхідність вирішення таких завдань:

- розгляд економічної сутності фінансових ресурсів підприємств, закономірностей їх формування та впливу на фінансово-господарську діяльність;
- аналіз формування фінансових ресурсів підприємства;
- оцінка фінансово-економічного стану та фінансової стійкості підприємства ПАТ «Одесагаз»;
- визначення ефективності використання фінансових ресурсів підприємства;
- запропонувати шляхи вдосконалення процесу формування фінансових ресурсів підприємства та дати рекомендації щодо підвищення ефективності управління фінансовими ресурсами на підприємстві.

Предметом дослідження даної роботи є сукупність економічних відносин, пов'язаних з формуванням і використанням фінансових ресурсів підприємства.

Об'єктом дослідження є процеси формування фінансових ресурсів підприємства ПАТ «Одесагаз».

У роботі застосовувались такі прийоми й методи дослідження, як горизонтальний та вертикальний фінансовий аналіз, порівняльний фінансовий аналіз, аналіз фінансових коефіцієнтів.

При написанні даної роботи були використані наукові праці провідних вчених, наукові статті, підручники, навчальні посібники з предмету дослідження, статистичні дані фінансової звітності підприємства, дані інтернет-ресурсів.

Безпосередній фінансовий аналіз проведено на основі даних фінансової звітності ПАТ «Одесагаз».

ВИСНОВОК

У результаті проведеного дослідження було зроблено теоретичне узагальнення, досліджено економічну природу фінансових ресурсів підприємства, сутність і класифікація джерел їх формування, проаналізовано процес формування та використання фінансових ресурсів підприємства, а також розроблені шляхи підвищення ефективності управління фінансовими ресурсами ПАТ «Одесагаз».

З переходом економіки України до ринкових відносин підвищується самостійність підприємств, їх економічна і юридична відповідальність. Різко зростає значення фінансової стійкості суб'єктів господарювання. Все це значно збільшує роль раціонального формування і використання фінансових ресурсів підприємства.

«Фінансові ресурси» - одна з найбільш уживаних економічних категорій у понятійному апараті практичного менеджменту й економічної науки. Однак дотепер в економічній науковій та практичній літературі досі ще не вироблено єдиного, загальноприйнятого погляду на фінансові ресурси, особливо на рівні підприємств.

Тому, на основі узагальнення великої кількості трактовок економічної сутності фінансових ресурсів, було зроблено висновок, що фінансові ресурси підприємств – це сукупність активів підприємства, які сформовані з внутрішніх та зовнішніх джерел, знаходяться в розпорядженні підприємства на правах власності або тимчасового володіння і використовуються для погашення фінансових зобов'язань та забезпечення безперервності функціонування підприємства. Таке визначення найбільш точно відображає економічну сутність фінансових ресурсів.

Джерелами формування фінансових ресурсів підприємств є власний капітал, залучений капітал та позиковий капітал.

У результаті аналізу джерел формування фінансових ресурсів підприємства було зроблено висновок, що основними проблемами є:

- висока залежність підприємства від зовнішніх джерел фінансування в процесі формування його активів;
- низька здатність підтримувати рівень власного оборотного капіталу й поповнювати оборотні кошти в разі потреби за рахунок власних джерел;

- підприємство недостатньо забезпечене ресурсами для проведення незалежної фінансової політики;
- вразливість перед зовнішніми факторами;
- недосконала структура капіталу.

Рекомендованими напрямками структуризації власного капіталу є наступні:

- збільшення розміру статутного капіталу;
- зростання величини резервного капіталу (оптимально – більше 15%);
- використання додаткового капіталу (рекомендоване значення – менше 20 %);
- нарощування нерозподіленого прибутку.

Аналіз показників фінансової стійкості показав, що протягом аналізованого періоду ПАТ «Одесагаз» характеризується четвертим типом фінансової стійкості, тобто кризовим. Це свідчить про високий рівень не достатку ліквідності та критичну чи надкритичну платоспроможність. Підприємство фактично є банкрутом або перебуває на грані банкрутства. У доповнення до нерівності підприємство має хронічну прострочені заборгованість перед кредиторами, а відновлення платоспроможності без санкцій є майже неможливим.

Виходячи з результатів проведеного аналізу та з урахуванням провідного досвіду в сфері управління фінансовими ресурсами, розроблені і економічно обгрунтовані шляхи вдосконалення процесу формування фінансових ресурсів підприємства.

Для цього ПАТ «Одесагаз», необхідно здійснити систему заходів для забезпечення оптимізації структури власного капіталу, а саме:

1) спрямування значних розмірів додаткового капіталу на збільшення статутного капіталу, що в свою чергу сприятиме диверсифікації господарської діяльності підприємств, а отже і їх прибутковості;

2) створення фондів і резервів, зокрема, дивідендного резерву для реалізації стабільної дивідендної політики, яка буде сприяти зростанню ринкової вартості товариства.

Перелік головних завдань ПАТ «Одесагаз» на 2016 рік:

- реконструювати технологічну оснащеність головного розподільного пункту (РП-1), оскільки на лініях регулювання подачі природного газу відсутня автоматика. У реалізації цього великомасштабного заходу, покликаного стабілізувати газопостачання споживачів Суворовського району, передбачається підтримка трудових колективів, облдержадміністрації;
- завершити капітальний ремонт газопроводів технологічної частини Одеської газонаповнювальної станції (ГНС);
- ділянка газопроводу довжиною 1460 м, який свого часу був змонтований в болотистій місцевості з глибиною закладення до 10 м, після спорудження над ним автомагістралі Одеса-Київ, інтенсивно насиченої рухом, опинився в незадовільному технічному стані. Намічена прокладка нової ділянки газопроводу;
- аналогічна ситуація ще на двох мережах, які в результаті весняних паводків опиняються в зоні затоплення із загрозою подальшого підмиву. Мова йде про заміну ділянок уздовж Балтської дороги у місті Одесі та підвідного газопроводу у місті Березівці;
- для стабілізації газопостачання міста Одеси намічено приступити до кільцювання газопроводів середнього та низького тиску;
- найбільш великомасштабна задача, розрахована не на один рік, - переведення споживачів міста Одеси на одноступінчасту схему газопостачання, що відкриває перспективу реконструкції та будівництва газопроводів трубами з поліетилєну. На першому етапі – розробляється проектне завдання з перерахунком всієї схеми газопостачання міста.

Таким чином, запорукою досягнення і підтримання найважливіших фінансових пропорцій на достатньому рівні є оптимізація структури капіталу. Для даного підприємства ефективним є розподіл власних і позикових ресурсів у співвідношенні 50 % : 50 %, яке може бути досягнуте за рахунок проведення відповідних заходів по нарощенню власного капіталу і реструктуризації позикового капіталу.

Тематика даної дипломної роботи є дуже актуальною, бо вивчення і аналіз формування фінансових ресурсів підприємств дозволяє заздалегідь виявити слабкі сторони фінансово-господарської діяльності підприємства, попереджати їх негативний

вплив на його роботу і створювати такі умови, за яких воно максимально ефективно формує та використовує свої ресурси та мобілізує резерви. Також це дозволяє так оптимізувати структуру капіталу, щоб підприємство максимально використовувало свої внутрішні фінансові ресурси, а зовнішні ресурси були дешевими та доступними.

Ця робота була для мене корисною та цікавою, тому, що спеціаліст, який вивчає фінанси підприємств повинен знати не тільки як витрачати кошти, а й в першу чергу вміти правильно формувати капітал підприємства, щоб воно при будь-яких умовах працювало ефективно та стабільно.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Азаренко Г.М. Фінанси підприємств: навч. посібник – К.: Центр учбової літератури, 2004.
2. Андрусак О. Фінансові ресурси підприємства – основа формування фінансової бази регіону.// Формування ринкової економіки в Україні. – 2009, -№19, -с. 130-134
3. Аранчій В.І. Фінанси підприємств: навч. посібн –К.: Професіонал, 2004
4. Балабанов И.Т. Финансовый менеджмент: Учебник –М.: Финансы и статистика, 1994. -224 с.
5. Бандурака О.М., Коробов Н.Л., Орлов П.І., Петрова К.Л. Фінансова діяльність підприємств: Підручник. –К.: Либідь, 1998.
6. Бланк И.А. Финансовый менеджмент: учебный курс. –К.: Ника-Центр, Эльга, 2002.
7. Бланк И.А. Стратегия и тактика управления финансами. –К.: Знання, 1996.
8. Василик О.Д. Теорія фінансів: Підручник / О.Д. Василик. –К.: НІОС. -2000. -416с.
9. Величко Г.О. Фінанси підприємств: навч. посібн. –О.: Пальміра, 2006
10. Власова Н.О. Фінанси підприємств: навч. посібн. – К.: Центр учбової літератури, 2007
11. Вознесенский Е.О. Методологические аспекты анализа сущности финансов / Е.О. Вознесенский. –М.: ИНФРА-М, 2003. – 325 с.
12. Волк І.Ф. Фінансові ресурси підприємства: економічна сутність та ефективність управління.// Держава та регіони.-2007,-№6,-.339-342.
13. Головний сайт ПАТ «Одесагаз». – Режим доступу: <http://odgaz.odessa.ua/>
14. Гриньова В.М., Коюда В.О. Фінанси підприємств. Навч. посіб. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Знання-Прес, 2006. – 424 с.
15. Гуляєва Н.М., Сьомко О.В. Фінансові ресурси підприємств // Фінанси України. – 2003. -№12. –с.58-62.

16. Економіка виробничого підприємства: Навч.посібник/ За ред.. Й.М.Петровича. - К., 2011. – 405 с.
17. Ефимова О.В. Финансовый анализ. –М.: Изд-во «Бухгалтерский учет», 1999. -352с.
18. ЗАКОН України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 22.03.2000 року зі змінами і доповненнями. – господарське законодавство України. –К.: 2001.
19. Зятковський І.В. Теоретичні засади фінансів підприємства / І.В. Зятковський // Фінанси України. – 2000. - №4. – с.25
20. Иваненко В.В. Управление эффективностью использования ресурсов предприятия: ученик, - Харьков, 2005.
21. Ковалёв В.В. Введение в финансовый менеджмент. – М.: Финансы и статистика, 2000. – 768с.
22. Колчина Н.В. Финансы предприятия. – М.: Финансы, 1998. – 415 с.
23. Коробов М.Я. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємств: Навч. посіб. – К.: Т-во «Знання», КОО, 2000, - 378 с.
24. Крылов Э.И., Власова В.М. Анализ финансовых результатов, рентабельности и себестоимости продукции. – М.: «Финансы и статистика» 2006. – 715 с.
25. Крамаренко Г.О. Фінансовий менеджмент: підручник – К.: Центр навчальної літератури, 2006.
26. Левчаев П.А. Финансы предприятий национальной экономики – М.: 2004. – 174 с. інтернет-джерело: <http://lib.mesi-yar.ru/books/yf-mesi/2009/001levchaev.pdf>
27. Маркарьян Э.А., Герасименко Г.П., Маркарьян С.Э. Финансовый анализ: Учебное пособие. – 3-е изд., перераб. и доп. – М.: ИД ФБК-ПРЕСС, 2002. – 224 с.
28. Марченко А. Аналіз джерел формування фінансових ресурсів // Фінанси України. – 2002. – №9. – с. 102-108.
29. Матюшенко Т.Ю. Основы финансового менеджмента: навч. посібник, - К.: Центр навчальної літератури, 2006.
30. М.М. Бердар Проблеми формування та використання фінансових ресурсів підприємства // Актуальні проблеми економіки. – 2008. - №5. – с.133-138.

31. Музиченко А.О. Методи оптимізації структури фінансових ресурсів // Економіка. Фінанси. Право. – 2005. №6. – с. 12-15.
32. Опарін В. Фінансові ресурси та суспільний капітал. // Вісник НБУ. – 2001. - №7. – с. 26-28.
33. Опарін В.М. Фінанси (Загальна теорія): Навч. посібник. – 2-ге вид., доп. і перероб. / В.М. Опарін. – К.: КНЕУ, 2001. – 240 с.
34. Опачанський Д. / Методи визначення приросту фінансових ресурсів підприємства, напрямів та ефективності їх використання.// Економіст.-2006.-№12.-с.44-47.
35. Оцінка і діагностика фінансової стійкості підприємства: моногр. /М.О. Кизим, В.А. Забродський, В.А. Зінченко, Ю.С. Копчак – Х.: ІНЖЕК, 2006. – 144 с.
36. Островська О.А. Оцінка фінансового стану підприємств в умовах стандартизації фінансової звітності // Бухгалтерський облік і аудит. – 2008. - №2. –с.28-35.
37. Петренко Ю.В. Оптимізація джерел фінансових ресурсів підприємств // Фінанси України – 2000.-№6. – с.91-95.
38. Поддєрьогін А.М. Фінансова стійкість підприємств у економіці України: монографія / А.М. Поддєрьогін, Л.Ю. Наумова; Держ. вищ. навч. закл. «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана». – К.: КНЕУ, 2011. – 184 с.
39. Пойда-Носик Н.Н., Грабарчук С.С. Фінансові ресурси підприємств // Фінанси України. – 2003. - №1. – с.96-103.
40. Полізо Г.Д., Прийма Ю.Ф. Газ – це світло і тепло: Іст.-пізн. нарис. – Одеса: Астропринт, 2014. – 118 с.
41. Потійко Ю.А. Формування оптимального розміщення оборотних активів суб'єктів господарювання / Фінанси України. – 2010. – №. – С.80-84
42. Раицкий К.А. Экономика предприятий: Учебник для вузов. – 2-е изд. – М.: Информационно-внедренческий центр «Маркетинг», 2000. – 696с.
43. Річна фінансова звітність: ПАТ «Одесагаз» за 2012 – 2015 р.р. – Режим доступу: <http://smida.gov.ua/>
44. Рибалко Н.О. Фінансові ресурси – основа діяльності підприємств // Формування ринкових відносин в Україні. – 2009. №3. – с. 27-29

45. Рибалко Н.О. Управління фінансовими ресурсами підприємства: мета, завдання, механізм [Текст] / Н.О. Рибалко // Формування ринкових відносин в Україні. – 2009. -№5. – с. 156-161
46. Столяров В.Ф. Методологія аналітичних оцінок процесів формування фінансових ресурсів [Текст] / Н.М. Любенко // Фінанси України. – 2007. - №11. – с.110
47. Стецюк П.А. Економічна суть фінансових ресурсів / П.А. Стецюк // Фінанси України. – 2007
48. Финансовый менеджмент: теория и практика: учебник / под ред. Стояновой Е.С. – 5-е изд. перераб. и доп. – М.: Изд-во «Перспектива», 2000. – 656 с.
49. Финансовый менеджмент: Учебник для вузов / под. ред. Г.Б. Поляка – М.: Финансы, ЮНИТИ, 1997. – 518с.
50. Філімоненков О.С. Фінанси підприємств: підручник, -К.: Центр учбов. літератури – 2003.
51. Філіна Г.І. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: навч. посібник, -К.: Центр учбової літератури, 2007.
52. Фінансовий менеджмент: Навч. посібник. За ред.. проф. Г.Г. Кірейцева – Київ: «Центр навчальної літератури», 2004 – 531 с.